SKOV & FOLK

MEDLEMSBLAD FOR **VERDENS SKOVE** 2 2021

S. 6 **TEMA**
Boreale skove
- klimaets vogtere

S. 12 **NATURPERLE**
Borneo - øen med den
enorme regnskov

S. 22 **NATUREN NU**
Oplev sommeren
i Danmark

VERDENS SKOVE.ORG

VERDENS SKOVE.ORG
HVAD VIL DU GIVE VIDERE?

INDHOLD

Leder	3
Nyt fra Verdens Skove	4
De boreale skove er klimaets vogtere	6
Genplantning af skove på Island	12
Naturperle: Borneo	16
Sproglig diversitet i regnskovene	18
Naturen Nu	22
Indkaldelse til generalforsamling	24
Stemmer fra skoven	26

EN HILSEN FRA REDAKTØREN

Kære læser

Nu nærmer sommeren sig, og vi går forhåbentlig også en mere coronafri sommer i møde, så vi kan samles og nyde naturen og de lyse nætter ude i det grønne. I dette nummer kan du læse om de boreale skove, deres rolle i økosystemerne og ikke mindst deres rolle som stabilisatorer for klimaet - og om, hvordan den funktion smuldrer med netop klimaforandringerne.

Du kan også læse om og se billeder fra Borneo, der har verdens tredjestørste regnskove samt om, hvordan man på Island er begyndt et projekt med at genplante skove på den næsten skovfrie ø. Du kan desuden læse om den sproglige diversitet, der ligesom den rige biodiversitet, findes i regnskoven.

Tusind tak for din støtte og god læselyst,

Jonas Schmidt Hansen
Redaktør for Skov & Folk

Jonas Schmidt Hansen
Redaktør for Skov & Folk

REDAKTION
Ansvarlig redaktør
Jonas Schmidt Hansen
jsh@verdensskove.org
Kommunikationschef
Nikolai Lang
nl@verdensskove.org
Grafisk ansvarlig
Siri Bang
sba@verdensskove.org
Tryk
KLS Pureprint A/S
Forsidefoto
Shutterstock

Hovedkontor
Klostergade 34, 8000 Århus C
tlf. 86 13 52 32
info@verdensskove.org
www.verdensskove.org
kontortid: mandag til fredag kl. 10.00–14.00
Lokalkontor
Verdens Skove København
Vestergade 12, 1456 København K

Bliv medlem
Medlemskontingentet er 300 kr. om året.
Tilmeld dig via:
www.verdensskove.org/bliv-medlem

Flytter du?
Så husk at give Verdens Skove
din nye adresse.

Oplag
4.500. Tilsendes alle medlemmer
og abonnenter.
Issn 1396-2043
Skov & folk er støttet af
Undervisningsministeriets
Tips/lottomidler
og Biblioteksstyrelsen.

SKOVENE ER VIGTIGERE END NOGENSINDE FØR

Hvorfor kæmper vi så hårdt for at bevare skovene verden over? Fordi de spiller en helt uundværlig rolle her på kloden. Vi står midt i den sjette masseuddøen af arter - og den er menneskeskabt. Vores adfærd medfører arters uddøen i et uhyggeligt tempo. Den uddøen tager yderligere fart med klimaets drastiske ændringer, som også er menneskeskabte.

Træerne og skovene er vores vigtigste skattekammer for liv på landjorden. Samtidig er deres klimastabiliserende egenskaber helt centrale for at løse klimakrisen. Derfor er det vigtigere end nogensinde før, at vi bevarer og beskytter verdens skove. Overfor klimaforandringerne er de boreale skove helt uundværlige. Hvor de tropiske skove lagrer meget af sin kulstof og andre klimaskadelige gasser i sin enorme biomasse, optager og lagrer de nordlige og kolde boreale skove langt det meste i jorden og permafrosten under skovene. De boreale skove indeholder faktisk verdens største lager af kulstof, der er lagret i jord.

Nu medfører klimaforandringerne både, at permafrosten smelter, og at langt hyppigere og voldsommere skovbrande end normalt hærger de boreale skove. Det betyder, at klimagasser frigives i en bekymrende fart. Udslippet af enorme mængder metan, der også er lagret i den tørveholdige permafrost og som har 30 gange større drivhuseffekt end CO_2, kan også være medvirkende til, at klimaet løber løbsk.

Med den stigende frekvens af skovbrande, når mange skovområder samtidig ikke at regenerere, før nye skovbrande hærger. Derfor bliver flere og flere boreale skovområder til savanne og buskklædte sletter, og vi risikerer, at mange af skovene vil forsvinde helt på grund af disse indirekte effekter af de menneskeskabte klimaforandringer. Vi må kæmpe med alt, hvad vi har for at bevare og beskytte de tilbageværende naturlige skove. For vi deler samme jord og samme skæbne som dem.

Caspar Olausson
Sekretariatschef i Verdens Skove
cao@verdensskove.org

NYT fra Verdens Skove

Hvad gør **Verdens Skove** egentlig helt konkret for at bevare skovene? Det kan du få et indblik i på disse sider. Her giver vi dig i hvert nummer et udpluk af aktuelle resultater og projekter fra både Danmark og nogle af de regnskovslande, som vi arbejder i for tiden.

Danmark bør sige fra overfor overgreb i Brasilien

15 danske organisationer, herunder Verdens Skove, sendte den 15. april et åbent brev til Statsminister Mette Frederiksen og Udenrigsminister Jeppe Kofod, med en opfordring til at tage afstand overfor den grusomme udvikling i Brasilien. Det gjorde vi for at støtte 255 brasilianske civilsamfundsorganisationers kamp for at stoppe vedtagelsen af en lovpakke fremsat af Brasiliens præsident, Jair Bolsonaro.

Lovpakken, der af civilsamfundet i Brasilien er blevet kaldt ødelæggelsespakken, vil gøre det muligt at drive minedrift i oprindelige folks territorier, legalisere jordtyveri, svække miljøbeskyttelsen og reducere lokal indflydelse. Med det åbne brev ønsker vi at opfordre den danske regering til at sige fra overfor Brasilien eksempelvis ved at sige nej til Mercosur-handelsaftalen, som vi, via EU, ellers er ved at indgå med blandt andre Brasilien.

Verdens Skove øger kapaciteten i Etiopien og Honduras

Verdens Skove er ved at udvide vores kapacitet og muligheder for at koordinere bevaringsarbejdet i Latinamerika og Afrika. Derfor har vi ansat nye nøglemedarbejdere på regionskontorerne (de såkaldte HUB-kontorer) i Etiopien og Honduras. I Etiopien er de to nye ansatte Tofik Temam Teki og Ejigsew Assaye, hvor Tofik bliver vores HUB-manager for Østafrika, der skal styrke skovbevaringsarbejdet på tværs af grænser i Afrika, og Ejigsew bliver vores Finance and Administrative Officer for vores indsats i Østafrika.

I Honduras har vi ansat Ana María Tablada som vores centralamerikanske HUB-repræsentant. Hun har en baggrund som Forestry Engineer, og hun skal især arbejde med oprindelige folks og kvinders rettigheder i forbindelse med vores arbejde med skovene. Med den øgede tilstedeværelse i landene, får vi mere direkte indflydelse. Selvom vi arbejder igennem og har gode forbindelser til partnere i de lande, vi arbejder i, så styrker vi med de nye ansatte vores direkte indflydelse og tilstedeværelse her.

Oprindeligt folk i Honduras er kommet nærmere anerkendelse af eget territorium

Tolupan-folket i El Zapotal i det nordlige Honduras, er kommet et skridt tættere på at få anerkendt rettighederne over deres territorium.

Verdens Skove har støttet Tolupan-folket i El Zapotal i kampen for retten til deres territorium siden 2018. Nu har de, med hjælp fra en advokat med speciale i oprindelige folks rettigheder, søgt om juridisk anerkendelse af deres ejerskab af territoriet til det Nationale Jordreformskontor. Det sker i forbindelse med, at de lige har modtaget en feltrapport fra de myndigheder, som har opmålt territoriet, hvor deres ret til området fastsættes.

De omkring 500 oprindelige folk, der bor i El Zapotal-territoriet ønsker, at myndighederne anerkender, at de kollektivt ejer deres territorium på i alt 3.559 hektar. Det betyder dog ikke, at kampen er slut.

Ansøgningen skal gå igennem, og der fremstår en ny udfordring, da flere, der ikke tilhører Toulupan-folket har bosat sig i området. Verdens Skove er dog glade for udsigten til denne udvikling. Vi håber også, at de gode erfaringer med at støtte Tolupan-folket i El Zapotal-territoriet kan overføres til de yderligere to Tolupan-territorier, som Verdens Skove arbejder sammen med om retten til deres land. Samtidig håber vi, at erfaringerne kan bruges til at udforme og vedtage en national lov om legalisering og forvaltning af oprindelige folks rettigheder til territorier i Honduras.

TAK
for din støtte til Verdens Skoves arbejde!

Biomassekampagne afsluttet med 3.144 underskrifter

Vi har nu afsluttet kampagnen Stop med at fyre med vores skove mod Danmarks store forbrug af biomasse, hvor vi i denne sammenhæng har sendt 3.144 underskrifter til klimaminister Dan Jørgensen og klimaordfører Bjørn Brandenborg. Dette sker netop nu, da Klima-, Energi- og Forsyningsudvalget behandler biomasseloven.

Verdens Skove er gået ind i denne kamp, fordi biomasse, i det omfang det benyttes i dag, ikke er bæredygtigt. Der udledes CO_2 ved afbrændingsprocessen samtidig med, vi har brug for de skove, der fældes, både til fortsat at trække CO_2 ud af atmosfæren og som hjem for dyr og planter.

Verdens Skoves opfordring er, at biomasse skal udfases frem mod 2030, så vi fremover kun bruger en meget lille andel, som skal kunne dokumenteres at være ansvarlig produceret, og så skal der afgift på biomassen på lige fod med andre klimabelastende energikilder. Biomasseloven betyder desværre ikke, at vi nu kan sikre forsvarligt produceret eller bæredygtig biomasse, og derfor fortsætter vores arbejde med denne problemstilling.

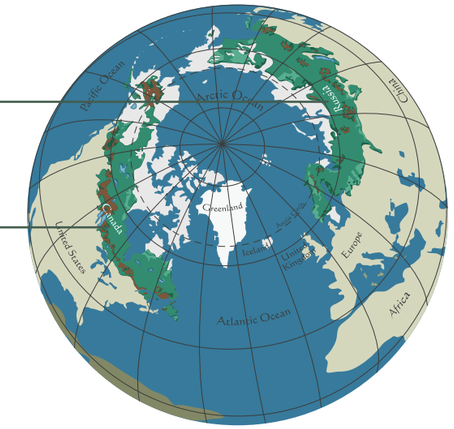

Kort over de boreale skove

De **boreale skove** er klimaets vogter

Af Ida Lund

De boreale skove er klodens nordligste og koldeste skove, som gemmer på helt særlige forhold både over og under jorden. Med verdens største lagre af klimagasser under jorden kombineret med smeltende permafrost og en stigning i intensitet og antallet af skovbrande, kan de boreale skove både være en løsning på eller en eksponentiel forværring af klimakrisen.

De boreale skove, også kendt som tajgaen (fra russisk), er et skovområde, der strækker sig hele vejen rundt om jorden på den nordlige halvkugle. Det er enorme arealer af sammenhængende nåleskov, der går igennem Skandinavien, Finland, Rusland, Alaska (USA) og Canada. Det nordlige, barske klima gør, at få mennesker lever her, og de store vidder giver samtidig plads til, at oprindelige nomadefolk stadig i vid udstrækning kan leve frit.

De dyr, der lever her, er nødt til at være hårdføre for at kunne overleve de lange, kolde vintre. Selvom den lange kolde vinter måske ikke lyder så tiltalende, så har de boreale skove både biologisk diversitet og er meget vigtige for klimaet. Selvom blot 30 procent af verdens skovdække er boreal skov, binder disse mere kulstof fra atmosfæren end alle andre skovtyper tilsammen, viser et studier fortaget af Eric Kasischke, professor i terrestrisk økologi.

De boreale skove og klimaet

Siden sidste istid har de boreale skove optaget langt mere CO_2, end de har frigivet, og dermed hjulpet med at regulere planetens temperaturer. Det er ikke kun en øget menneskelig aktivitet og interesse for ressourcer og arealer, der truer de boreale skove. Ændringer i klimaet presser skovene, og de boreale skove lider under hyppigere og mere voldsomme skovbrande. Problemet er ikke kun, at vi mister enestående natur og levesteder for en række arter. Med klimaforandringer og medfølgende forværrede skovbrande frigives de enorme lagre af kulstof og andre typer af klimagasser. For denne skovtype har i de nordlige egne en næsten permanent frossen jordbund, også kendt som permafrost. I den tørveholdige frosne jord er enorme mængder af både kulstof og andre gasser som metan lagret. Når de højere temperaturer samt voldsommere og hyppigere skovbrande får permafrosten til at smelte, frigives de til atmosfæren, hvilket kan have katastrofale konsekvenser for klodens klima.

Barske forhold for skovens dyr

De boreale skove er opkaldt efter Boreas, som er den græske gud for de nordlige vinde. Den boreale zone findes i både de arktiske og subarktiske regioner og strækker sig over Alaska og Canada hen til det nordligste af Skandinavien og over til Sibirien og ned til Kina. Disse skove

dækker 14 millioner kvadratkilometer landområde med estimeret 750 milliarder træer og udgør mere end 30 procent af klodens skovdække. Grundet de nordlige breddegrader, ligger den årlige gennemsnitstemperatur mellem minus fem og plus fem grader. Skovene er, især i de nordligste egne, præget af lange, kolde vintre og ganske få sommermåneder, hvilket nogle steder giver en vækstsæson på under tre måneder. De koldeste egne i Sibirien oplever om vinteren temperaturer ned til minus 60 grader. De træsorter, der dominerer de boreale skove, er forskellige stedsegrønne nåletræer og nogle steder løvfældende birk og røn.

Fordi disse store, ofte ubeboede landskaber har hundredtusindvis af floder, søer og vådområder, er skovregionerne vigtige habitater for et væld af fugle og dyr. Der er dog ikke mange arter af pattedyr, der kan overleve de boreale skoves hårde vintre. Nogle af de arter, der, trods de barske forhold alligevel trives i de nordlige breddegraders, er ulv, puma, jærv, elg, rensdyr, bæver, zobel, los og i nogle områder, tiger.

Naturlige skovbrande holder skoven sund

Skovene er præget af en cyklus af naturlige økosystemforstyrrelser i form af skovbrande. Disse brande antændes ofte af lyn og hjælper skovene med regenerering og øget biodiversitet. Mange af skovens træer har evnen til at forsegle deres frø i kogler, som frigives ved brande, hvorefter frøene kan vokse i den nye aske fra den brændte vegetation. De døde træer skaber efter en brand gode betingelser for svampe og insekter, som indgår i fødekæden og de bidrager til at holde skovens økosystem sundt og balanceret. Disse naturlige skovbrande har været en del af skovenes cyklus i tusinder af år.

Dog har både klimaændringer og menneskelig aktivitet påvirket frekvensen af brandene i skovene. Klimaændringer har skabt voldsommere vejrfænomener med blandt andet varmere og mere tørt vejr, der gør skovene letantændelige. Desuden bliver brande påsat for at rydde arealer til blandt andet landbrug. Flere af disse brande løber løbsk og antænder store, ukontrollerede skovbrande.

Et andet problem med de hyppigere skovbrande er, at der er forskel på omfanget af konsekvenserne relateret til kulstoffrigivelse for unge og gamle skove. I ældre skove kan det gamle kulstof findes i dybere jordlag, hvor det ofte er vådere, hvilket forhindrer kulstofpuljerne i at frigives under en brand. For unge skove er tidligere lagret kulstof tættere på overfladen, hvilket giver en væsentligt højere risiko for, at kulstoffet bliver frigivet, når de brænder. Det er derfor problematisk, når skovbrandene bliver for hyppige, da træerne ofte ikke når en særlig høj alder, før de igen brænder og frigiver det lagrede kulstof. Mange træer når desuden ikke den alder, hvor deres kogler er udviklede nok, før de brænder og deres frø dermed ikke spredes, hvilket kan resultere i markante ændringer i skovens biologiske sammensætning. Helt oppe i nord, hvor de sorte granskove dominerer, er der risiko for, at de hyppige brande forvandler skoven til tundra. I de sydligere egne af de boreale skove kan granskovene skifte til løvskov eller buskbevokset steppe ved for hyppige brande. Dette kan have store konsekvenser for de dyr og mennesker, som er afhængige af skoven.

Tømmerindustrien presser skovene

Der bor 3,7 millioner mennesker i den boreale zone, og disse bor primært i afsides og landlige samfund. I Canada bor cirka 70 procent af landets oprindelige folk i skovområder. Den boreale skov spiller en afgørende rolle for de oprindelige folks kultur, økonomi og levevis.

Nogle af de oprindelige folk, der lever i skovene, klarer sig stadigvæk mere eller mindre som nomader og ved at jage og samle i skoven. For de oprindelige folk er deres urgamle viden om økosystemerne og skovens cyklus helt afgørende for deres levevis.

Indtil for nyligt har de boreale skove været forholdsvist uudnyttede af den industrialiserede verden. Det er i modsætning til både de tempererede og tropiske skove, der længe i stor skala er blevet udnyttet til landbrug og tømmer.

"Den boreale skov spiller en afgørende rolle for de oprindelige folks kultur, økonomi og levevis."

Tømmerindustrien lagde først rigtigt pres på de boreale skove i forbindelse med 1900-tallets verdenskrige, hvor der opstod en stor efterspørgsel på tømmer og ressourcer som trætjære og terpentin. Det var også først i 1900-tallet, at skovområder systematisk begyndte at blive fældet til landbrugsarealer.

De fleste tillagde ikke skove og økosystemer en værdi i sig selv, men så blot værdien i de økosystemtjenester og

materialer, man kunne få fra skovene.

I den vestlige verden begyndte man dog i 1970'erne at se anderledes på naturen, og en økologisk bevidsthed bredte sig og skabte et mere holistisk syn på den. Hertil fulgte et større fokus på naturforvaltning og restriktioner på udnyttelsen af blandt andet skovene. I dag kender vi i højere grad til principper om bæredygtighed, og det står nu klart, eller det burde det i hvert fald gøre, at vi ikke bør udnytte eller ødelægge skovene på en måde eller i en hastighed, hvor de ikke kan nå at regenerere. I dag er mange skovområder beskyttede under forskellige love og restriktioner. Dette er dog ikke ensbetydende med, at skovbrande og tømmerhugst ikke stadig truer de boreale skove i dag. Reelt er kun en meget lille del af skovene beskyttet mod intensiv rovdrift, som ofte, også i den vestlige verden, fejlagtigt brandes som bæredygtigt.

The World Resources Institute konkluderer eksempelvis, at 63 procent af Canadas primærskov enten er forsvundet eller truet. Cirka 50 procent af Canadas skove bliver udnyttet i storskala af tømmervirksomheder, og 30 procent af landets boreale skove har i dag en vej inden for én kilometers afstand. Sammen med teknologiens udvikling og den voksende efterspørgsel er jagten på råstoffer som olie og tjæresand også sat ind i områder, der før blev set som fjerne og ufremkommelige egne. Prisen er i de boreale skove blevet betalt af klimaet, økosystemerne og biodiversiteten samt oprindelige folk, der lever her.

En afgørende rolle i klimaforandringerne

Verdens tropiske skove spiller en kæmpe rolle i den globale carboncyklus, men faktisk lagrer de boreale skove endnu mere carbon end alle andre skovtyper tilsammen. Dette er på trods af, at biomassen i de boreale skove kun svarer til halvdelen af biomassen i de tropiske skove. Kulstofbindingen sker nemlig her ikke kun i træerne, men især i vådområder og under jorden i den tørveholdige permafrosne jord.

Fordi der forekommer permafrost i hele to-tredjedele af den boreale zone, har klimatiske ændringer i skovområderne stor betydning. Permafrosten har enorme mængder af drivhusgasser lagret. Dette er ikke kun i form af kulstof, men også metan, som påvirker klimaet cirka 30 gange mere end CO_2. Med stigende temperaturer globalt, voldsommere vejrfænomener og flere skovbrande, risikerer vi, at permafrosten smelter og disse drivhusgasser bliver frigivet i atmosfæren. Temperaturstigningerne sker desuden væsentligt hurtigere på de nordlige breddegrader end på resten af kloden, hvilket gør de boreale regioner ekstra udsatte for klimaforandringerne.

"Selvom blot 30 procent af verdens skovdække er boreal skov, binder disse mere kulstof fra atmosfæren end alle andre skovtyper tilsammen"

Internationale studier af udledninger fra permafrost viser, at uanset hvilket opvarmningsscenarie, der bliver aktuelt på kloden, vil permafrost-regionernes smeltning uundgåeligt blive kilder til store frigivelser af CO_2 og andre klimaskadelige gasser frem mod år 2100. Dog har menneskelige aktiviteter afgørende indflydelse på, hvor stor denne frigivelse i sidste ende bliver. Ifølge et af studierne kan op mod 85 procent af den mængde kulstof, der vil frigives fra permafrosten, hvis vi fortsætter på samme kurs, som vi er på nu, forhindres, hvis vi reducerer vores udledninger. Dette er dog et vindue, der indsnævres år for år i takt med, at koncentrationen i atmosfæren stiger.

Hvis klimaforandringerne ikke skal nå til et punkt, hvor skaden er uoprettelig, er vi nødt til at holde på de drivhusgasser, der er bundet i jordbunden af de boreale skove og i permafrosten. Dette vil kræve, at den globale temperaturstigning stoppes, og at skovbrandene begrænses og kontrolleres. Ellers risikerer vi at miste disse unikke nordlige skove og samtidig forværre en klimasituation, der allerede er kritisk.

Træernes stille, *vilde* historie

Af Nanna Vibe S Juelsbo
Foto af Daníel Örn Gíslason

Island er kendt for sine vilde landskaber og uregerlige natur. Men fortællingen om uspolerede økosystemer stemmer ikke altid overens med øens virkelighed. Efter århundreders svind i antallet af træer arbejder islændingene i disse år på en storstilet genetablering af øens skovarealer. Aktørerne, der tæller myndigheder, NGO'er, frivillige og private, vil nu plante millioner af træer.

Introduceret nåleskov blander sig med den oprindelige dunbirk.

I dag er to procent af Island dækket af skov. Den oprindelige dunbirk er den mest plantede og spredte træart, som udgør 1,5 procent af øens areal. Den vokser langsomt, men danner jorddække og sår sig selv, når den når to-tre meters højde. Der går dog typisk årtier, inden træet når den højde i det barske klima, hvor sommertemperaturen kan svinge mellem tre og 18 grader.

Den resterende halve procent af landets areal er dækket af introducerede træarter som klitfyr, sitkagran, sibirisk lærk og vestamerikansk balsampoppel. De danner grundlag for en begyndende tømmerproduktion i blandt andet skoven Hallormstaður i Østisland. Skoven blev etableret i 1905 og figurerer i dag som Islands største skovområde på 740 hektar.

Jeg har gået utallige ture i Hallormstaður-skoven og sender ofte en kærlig tanke til de mennesker, som besluttede sig for at plante skovens første træer tilbage i 1905. Når jeg går der mellem meterhøje nåle- og løvtræer, spekulerer jeg på, hvad vi mon har lært af de seneste 100 års skovrejsning, og hvad perspektivet er for de igangværende projekter.

Et nationalt anliggende

Island har sat et nationalt skovforbund kaldet Skógræktin i verden. Direktør for Skógræktin og ph.d. i skovressourcer, Throstur Eysteinsson fortæller, at Skógræktin har ansvaret for at genetablere skovarealer rundt om på øen.

"Vi planter i øjeblikket træer over hele øen. Vores største projekt omhandler 600 gårde, hvor jordejere deltager i træplantningen. De får støtte af staten til at ansætte arbejdere og plante træerne på deres egen jord. Med 'hele øen' mener jeg selvfølgelig primært de kystnære områder, som ikke ligger højere end 400 meter over havniveau. Vi kan simpelthen ikke kan plante i bjergene eller i højlandet. I hvert fald ikke før klimaet bliver to-tre grader varmere. Men vi planter træer i større, lavtliggende områder sammen med vores søsterorganisation, Landgræðslan (Islands nationale jordbeskyttelsesinstitut, red.) til fremtidig tømmerproduktion og som en vigtig faktor i opbyggelsen af økosystemer i eroderede områder," siger han.

Ved finanskrisen i 2008 blev de offentlige midler til skovrejsning skåret med 50 procent. I 2018, 10 år efter krisen, startede de islandske myndigheder en ny klimastrategi, som lægger stor vægt på genetablering af skov på Island.

"Med klimastrategien fulgte mere økonomisk støtte, som blev øremærket til træplantning med to formål. For det første planter vi hurtigt voksende træarter i store områder med frugtbar jord, så vi kan sikre en hurtig kulstofbinding. For det andet planter vi den langsomt voksende oprindelige dunbirk i eroderede områder, hvor birken over tid vil sprede sig og danne rodnet, forhindre erosion og skabe en langsom kulstofbinding," siger han.

Fårenes og agerbrugets indtog

Menneskets historie på Island starter tilbage i slutningen af det 8. århundrede, hvor de første folk ankom til øen. På den tid var op imod 40 procent af øen dækket af skov. Med sig ombord på skibene havde de dyr som får og heste og frø til agerbrug. Efter århundreder med græssende får, dyrkning af jorden og fældning af skov til tømmer, er øens vegetation og gran i dag på snorlige rækker. Throstur Eysteinsson

Et landskab i striber med en tydelig trægrænse. Over træerne vokser kun lav vegetation som blåbær, revling og græsser.

hjælper med et overblik:

”Selvom vi planter træer over hele Island i dag, fylder træerne ikke meget i forhold til øens størrelse. I løbet af de seneste 100 år har vi plantet skov svarende til 0,5 procent af Islands landareal. I øjeblikket planter vi 2.000 - 3.000 hektar skov årligt. Det er et meget lille område i forhold til øens samlede areal på 10.300.000 hektar. Lad os forestille os, at vi fortsætter med at plante 3.000 hektar skov årligt. Det ville tage os 30 år at plante, hvad der svarer til én procent af Islands størrelse. Over et helt århundrede ville vi måske nå op på tre procent af øens størrelse. Det efterlader stadig 97 procent af landmassen uden træer.”

Træerne kommer

En anden person, der også arbejder med Islands skove, er Karl Benediktsson, som er professor i fysisk geografi ved Islands Universitet. Han forsker i den omfattende skovplantnings positive og negative konsekvenser for øens økosystem.

”Det ubetinget mest positive aspekt ved træplantningen på Island, er træernes stabilisering af jorden. Derudover forbedrer træerne deres omgivende mikroklima ved at skabe læ for anden vegetation, dyr og mennesker, og desuden skaber træerne diverse rekreative muligheder. Vi ser for eksempel en stigende forekomst af spiselige svampe i takt med etableringen af mere skov her på øen.”

Det føles nemt at konkludere, at træer generelt har en positiv effekt på jordlagene, på det lokale mikroklima og på kulstofoptagelsen. Men ifølge Karl Benediktsson er der alligevel nogle simple regler, som man bør følge indenfor den træplantning, som i de senere år har fået store arealer af Island til at ligne plantager med lærk og gran på snorlige rækker.

”Vi skal simpelthen holde op med at plante træer i lige rækker. Og derudover skal vi blande forskellige træarter i stedet for de monokulturelle plantager, som til stadighed plantes. Jeg har ikke noget imod nåletræer, men jeg vil også gerne se dunbirken blive brugt mere. Jeg ved, at den ikke er prioriteret i områder, hvor målet er at etablere produktionsskov til tømmer, men der er så mange andre positive aspekter ved det træ. Sidst, men ikke mindst, er valget af områder ekstremt vigtigt. Jeg begynder næsten at græde, når jeg ser, hvordan vådområder bliver drænet for at skabe betingelser til plantning af især de hurtigvoksende træarter. Det burde være kriminelt! Vådområder er vigtige hjemsteder for en høj koncentration af biodiversitet, og samtidig fungerer de som en stor svamp, som kan holde på områdets vand og binde store mængder kulstof,” siger han.

Oprindelige versus eksotiske arter

En aktuel og kontroversiel debat handler om de træarter, som i øjeblikket plantes på Island: De såkaldte oprindelige og de introducerede træer. Hvordan skelner vi mellem, hvad der er oprindeligt og hvad, der er introduceret i den natur, som omgiver os? For Karl Benediktsson har ’oprindelig’ og ’introduceret’ eller ’eksotisk’ en klar tidslig reference.

“Går vi tilbage i tid, begynder de her betegnelser at smage af tvivlsomme kulturelle konstruktioner, som i øvrigt varierer meget fra land til land. Betegnelsen ’eksotisk’ bruges ofte om planter, som er introduceret af mennesker. Jeg undrer mig overfor den skarpe opdeling mellem mennesker og natur. For mig repræsenterer det en gammeldags dualisme, som verden ikke har brug for lige nu,” siger Karl Benediktsson og fortsætter:

”For det tredje eksisterer der en underliggende antagelse om, at det ’oprindelige’ er bedre, simpelthen fordi det er oprindeligt. Det skaber et ubehageligt sammenfald mellem idéer om ’det oprindelige’ i planteverdenen og den menneskelige verden. Desuden skaber klimafordringerne store miljømæssige forandringer med en sådan hastighed, at det ikke giver særlig stor mening at inddele træer og planter i ’oprindelige’ versus ’eksotiske’ arter. Hele økosystemer er i øjeblikket under voldsom forandring, så at holde fast i en statisk og ofte historisk tvivlsom idé om en uforstyrret artssammensætning føles nytteløst.”

Ifølge Karl Benediktsson bør vi i stedet fokusere på, hvordan de nytilkomne arter påvirker det miljø, de flytter ind i: Hvad er de positive og de negative konsekvenser ved de nye arters tilstedeværelse?

”Selvfølgelig kan de nye arter gøre skade og udkonkurrere andre arter, som kan have værdi for økosystemet eller kulturel værdi for os mennesker. Et tydeligt eksempel på Island er lupinen, som blev introduceret af skovfolk i 1945. Planten har gjort megen gavn i form af stabilisering og forbedring af jordkvalitet, men den har også overtaget områder, som ellers har været værdsatte for deres rige vegetation og fugleliv. Over de kommende årtier er det muligt, at de nye træarter som klitfyr, sitkagran og aspetræer vil sprede sig med samme voldsomhed som lupinen. Vi burde fokusere på de her konsekvenser, snarere end om arten er oprindelig eller eksotisk,” siger han.

Karl Benediktsson og Throstur Eysteinsson er enige om, at de nye træarter er gavnlige i forsøget på at etablere mere skov på Island. Vi bør arbejde med klimaforandringerne, og dertil er træerne en vigtig nøgle. Throstur Eysteinsson afrunder med en vision:

”Klimaforandringerne er som en bølge, der kommer. Vi kan prøve at nedsætte bølgens hastighed, men vi kan ikke ændre på den faktor, at den globale gennemsnitstemperatur vil stige med to til fire grader i det her århundrede. Vi må indse, at vi ikke kan bibeholde den flora og fauna, som vi ser lige nu. Status quo er ikke mulig. I stedet bør vi arbejde med tilpasningsdygtige træer, som kan skabe habitater for dyr og mennesker, som kan bruges til produktion og som er modstandsdygtige overfor et klima i forandring.”

I de kommende tre år skal plantningen intensiveres fra de nuværende tre millioner plantede træer årligt til seks millioner fra 2023.

“Menneskets historie på Island starter tilbage i slutningen af det 8. århundrede, hvor de første folk ankom til øen. På den tid var op imod 40 procent af øen dækket af skov.”

Islands største skov, Hallormstaður, ved søen Lagarfljót i Østisland. Her er træerne tydeligt inddelt i plantningsmønstre.

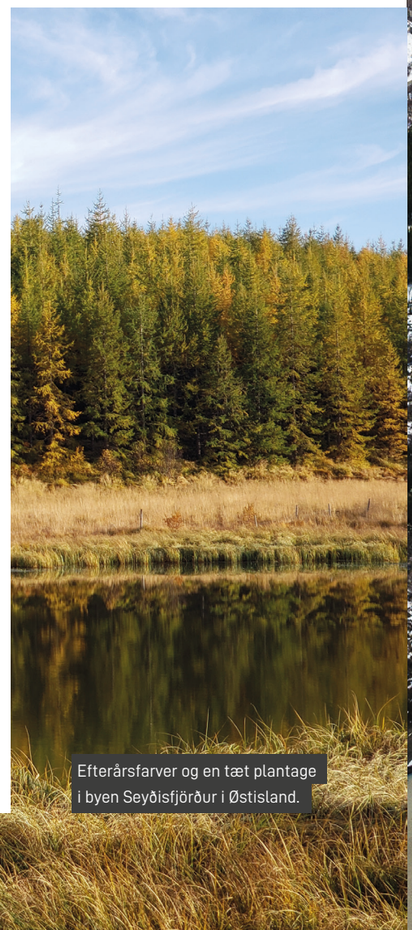

Efterårsfarver og en tæt plantage i byen Seyðisfjörður i Østisland.

SKOVREJSNING I DANMARK OG PÅ ISLAND

Ligesom Danmark tidligere mistede stort set alle skovene, har islændingene også gennem historien ryddet øen for skove. Danmark begyndte at genplante igen for cirka 200 år siden og nu har vi skovdække igen. Dog er langt det meste produktionsskov, og vi diskuterer derfor hvorvidt der er brug for mere urørt skov for at give biodiversiteten og økosystemerne en hjælpende hånd. På Island er der stort set ingen skov, og man diskuterer, hvordan man planter nye skove på den bedste måde og hvilke træer, der bedst egner sig. De beslutninger, man tager nu, både i Danmark og på Island får dermed betydning for naturen i fremtiden.

Borneo - højborg for biodiversitet

NATURPERLE

Af Anders Raagaard

Borneo er verdens tredje største ø - 17 gange større end Danmark, og den rummer en utrolig høj og unik biodiversitet. Med alt fra mangroveskove til tågeskove og de mellemliggende tropiske regnskove har Borneo alle ingredienserne til en storartet cocktail af artsdiversitet. Øen har også Sydøstasiens højeste bjerg samt store primær regnskove – altså skov, som ikke har været fældet af mennesker og brugt til produktion. I skovene kan du blandt andet opleve pygmæ-elefanter, flyveegern, svævende slanger, næseaber og selvfølgelig de verdenskendte orangutanger. Borneo huser også verdens højeste tropiske træ. Træet, der er af arten gul meranti (Shorea faguetiana) blev opdaget i 2014, det er navngivet Menara og er 100,8 meter højt.

Jeg var så heldig at besøge naturperlen Borneo i forbindelse med mit samarbejde med Nature Tours.

Se flere billeder fra Borneo og køb naturbilleder til boligen på andersraagaard.dk - Du støtter Verdens Skove med 10 kvadratmeter tropisk regnskov for hvert køb.

En klassisk bjergside i regnskoven dækket med mange forskellige træer, som kæmper om lyset.

Flodsystemerne i regnskoven er centrale for livet der - de er også et af de bedste steder at se vilde dyr.

Mangroveskoven danner rammer for nogle helt specielle dyre- og plantearter.

Et egern bygger redde i toppen af trækronen - stopper dog lige og ser mig an, inden det piler op ad træstammen.

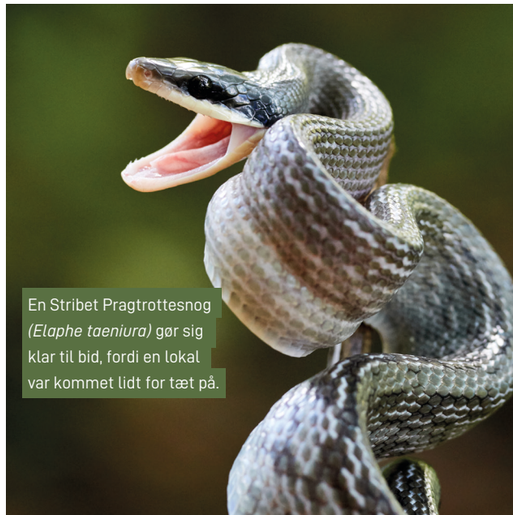

En Stribet Pragtrottesnog *(Elaphe taeniura)* gør sig klar til bid, fordi en lokal var kommet lidt for tæt på.

Regnskovene i Latinamerika
– rige på både sproglig og biologisk diversitet

Høvding fra Pataxó stammen i Brasilien

Af Aslak Vaag Olesen

Det er velkendt for de fleste, at de tropiske regnskove er hjemsted for den største biodiversitet blandt alle verdens økosystemer. Hvad færre ved er, at regnskove også er meget rige på sproglig diversitet. Det kigger vi lidt nærmere på i denne artikel.

Det er ikke bare den biologiske diversitet, som er truet, når skove rundt om i verden ryddes for at gøre plads til blandt andet landbrug og kvægavl. Også verdens sproglige og kulturelle diversitet bliver fattigere, når indfødte folk tvinges til at forlade deres forfædres landområder i forbindelse med skovrydning. En rapport, som blev udgivet af WWF Verdensnaturfonden i 2014, konkluderer, at 25 procent af verdens rundt regnet 7.000 sprog nu er i fare for at uddø.

En anden nyligt udgivet rapport fra International Institute for Environment and Development (IIED) beskriver, hvorledes verdens biodiversitet i stor grad afhænger af indfødte folks muligheder for at forvalte deres land. Dette forudsætter, at indfødte folks kultur, og gerne også deres sprog, bliver bevaret i kommende generationer. Krystyna Swiderska, som er forsker hos IIED, siger i et interview med Mongabay.org, at indfødte folks kulturelle værdier lægger vægt på økologisk balance og beskyttelse af naturen.

I løbet af andet kvartal i 2021 er det planlagt, at den 15 partikonference (Conference of the Parties/COP 15) skal afholdes i Kunming, Kina, i forbindelse med Konventionen om Biologisk Diversitet, der er en international traktat, som blev underskrevet i 1992 i Rio de Janeiro. Her skal drøftes, hvilke mål, der skal lægges vægt på i fremtiden.

Ét af målene, som skal drøftes, er ifølge IEDD's rapport, at man skal inddrage indfødte folk i fremtidige strategier for naturbeskyttelse. Som rapporten understreger, er oprindelige folk "vogtere af 80 procent af verdens biodiversitet".

Siden oprindelige folks videreførelse af deres kulturelle identitet, hvilket blandt andet inkluderer deres sprog, er essentiel for videreførelsen af deres biologiske viden til kommende generationer, er det interessant at kigge på verdens sproglige diversitet.

Hvor findes verdens sproglige diversitet?

For sprogforskere, også kaldet lingvister, som studerer truede minoritetssprog rundt om i verden, er det velkendt, at antallet af sprog, som tales inden for et givet areal, varierer meget fra sted til sted. Og variationen er ikke vilkårlig, men følger ofte grænserne for forskellige biotoper.

Man kan lave følgende generaliseringer:

1 **Troperne og subtroperne** har større sproglig diversitet end områder med tempereret eller arktisk klima. Dette skyldes utvivlsomt den større mængde af føde, specielt planteføde, som er til rådighed i troperne.

2 **Sproglig diversitet** er ofte større i beboede bjergegne end i egne med fladt terræn, da de naturlige grænser mellem forskellige områder og dale i sådanne bjerge har forhindret intensiv påvirkning de forskellige sprog imellem.

Kaukasusbjergene er således det område i Europa, som har den største sproglige diversitet. Andre bjergegne rundt om i verden har også stor sproglig diversitet.

I Australien, for eksempel, er den største diversitet af aboriginalsprog koncentreret i den bjergrige Kimberley-region i den nordlige del af Western Australia.

3 **Skovrige områder** huser større sproglig diversitet end for eksempel steppe- og savanneområder. Det er således ikke noget tilfælde, at det absolut mest sproglig diverse område i verden, Ny Guineas højland, er kendetegnet ved at tjekke alle tre bokse: Det ligger i troperne, er bjergrigt, og der er regnskov. Andre tropiske regnskovsområder kan dog også godt være med. Amazonas huser således den næststørste sproglige diversitet i verden, og regnskovsområderne i resten af Syd- og Mellemamerika er ligeledes kendetegnet ved stor sproglig diversitet.
Verdens Skove arbejder ikke mindst med skovene i Latinamerika, og resten af artiklen vil handle om den sproglige diversitet her.

Hvor findes den største sproglige diversitet i Latinamerika i dag?

Det er de mest uforstyrrede områder i Amazonas-regnskoven, som huser den største sproglige diversitet på kontinentet. Disse områder findes ofte i det skovbeklædte højland, hvor kraftige strømme igennem århundreder har forhindret de spanske og portugisiske kolonimagters fremfærd op ad floderne. Et sådant område findes eksempelvis i

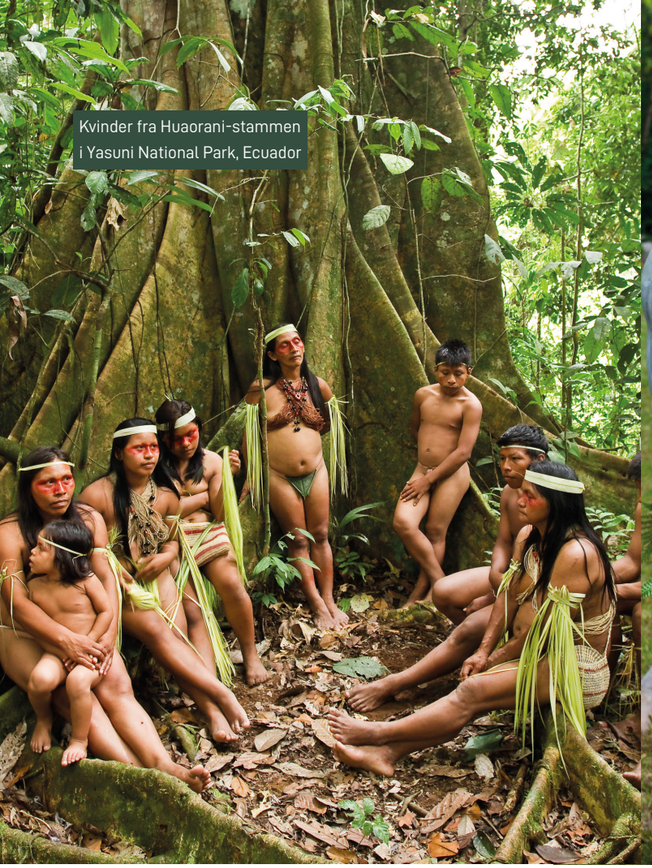

Kvinder fra Huaorani-stammen i Yasuni National Park, Ecuador

"Muddermænd" fra Ny Guineas, Sydøstasien, hvor den højeste mangfoldighed af sprog i verden findes.

Shaman fra Pataxó-stammen i Brasilien

Mænd fra stamme på Ny Guinea malet på skræmmende vis opviser krigsdans.

afvandingsområderne for floderne Rio Içana og Rio Vaupés i den nordvestlige del af Amazonas, og et andet i afvandingsområdet for Rio Xingu i det sydlige Amazonas.

Parque Indígena do Xingu – Et refugium for oprindelige folk og deres sprog

I delstaten Mato Grosso i det centrale Brasilien ligger Parque Indígena do Xingu – et reservat, hvor omkring 6.000 mennesker fra 17 forskellige oprindelige folk med hver deres unikke sprog lever side om side beskyttet mod tømmerfirmaer, sojafarmere og kvægavlere. Parken strækker sig over rundt regnet 26.000 kvadratkilometer. Den nordlige del af området er en del af Amazonas-regnskoven, mens den sydlige del hører ind under cerradoen, som er et område med savanne og tropisk tørskov.

Parken har officielt været beskyttet siden 1961, men var også før dette i vid udstrækning et område, som var relativt uforstyrret af den portugisiske kolonisering. Ligesom det er tilfældet i Içana-Vaupés, er det områdets geografi, der har ydet denne beskyttelse.

Da portugiserne begyndte deres udforskning af det kæmpemæssige regnskovsområde, foregik deres ekspeditioner for det meste med båd op ad Amazonfloden og dens bifloder. De nåede også et stykke op ad Rio Xingu, men efter omkring 200 kilometers sejlads var de ude af stand til at komme videre. Det hurtigtstrømmende vand og de mange små vandfald i dette område forhindrede deres videre fremfærd.

De oprindelige folk omkring den øvre del af Rio Xingu, kendt som Alto Xingu, eller "Høje Xingu", var således i stand til at leve en forholdsvis uforstyrret tilværelse, og med tiden sluttede indfødte folk fra andre områder sig til dem i takt med, at de blev fordrevet fra deres oprindelige levesteder af portugiserne.

De oprindelige folk i Alto Xingu er i dag kendt for deres velbevarede kultur, deriblandt den årlige Quarup-festival til ære for de afdøde og den oprindelige form for brydning, kendt som huka-huka, som praktiseres af stammernes mænd.

Sprogene, som tales i Parque Indígena do Xingu, tilhører blandt andet sprogfamilierne caribisk, arawakansk, tupí og gê.

De mest udbredte af de oprindelige sprog i området er waurá, mehinaku, kuikuro, kalapalo, kamaiurá, trumai, ikpeng, kayabí, og panará.

Hvad kendetegner sprogene i Amazonas?

Sprogene, som tales i Amazonas, er meget anderledes end moderne vesteuropæiske sprog. En udførlig beskrivelse af alle de henseender, hvori disse sprog er unikke, ville være for omfattende her.

Men et vigtigt fænomen er begrebet "evidentialitet".
Det findes blandt andet på det arawakanske sprog tariana, som tales langs Rio Vaupés på grænsen mellem Brasilien og Colombia. På tariana kan man ikke komme med et udsagn, uden at man samtidig gennem grammatiske suffikser/endelser på verbet (svarende til de suffikser som markerer nutid og datid på europæiske sprog) tilkendegiver, hvor informationen stammer fra. Tariana har fem evidentialissuffikser, som angiver fem forskellige grader af evidentialitet:

-ka	angiver, at man så noget ske med sine egne øjne.
-mahka	angiver, at man kunne høre, at noget fandt sted.
-nihka	angiver, at man ud fra synlige beviser drog en deduktiv slutning om, at noget må have fundet sted.
-sika	angiver, at man ud fra tidligere tilrådighedstående infor mation har kunnet antage, at noget må have fundet sted.
-pidaka	angiver, at en anden person har fortalt én, at noget fandt sted.

Opsummering

Truslerne mod den tropiske regnskov og mod verdens biologiske diversitet er også trusler mod vores kulturelle og sproglige diversitet. Verdens sproglige diversitet er en del af menneskehedens fælles kulturarv. Ved at beskytte Latinamerikas regnskove er vi således med til at beskytte denne arv.

ISFUGLEN ER EN MEGET SKY FUGL

NATUREN NU

Af Rikke Vedel Nielsen

Isfuglen jager småfisk

Isfuglen (*alcedo atthis*) er uden tvivl en af Danmarks mest farvestrålende fugle med sine smukke turkise og koboltblå farver på oversiden og de gyldne rødbrune farver på brystet. Isfuglen er en ret sky fugl og kan være ganske svær at finde trods sin farverige fjerpragt. Den lever og yngler ved rene vandløb og søer, hvor den primært lever af småfisk og guldsmedelarver.

Isfuglen fanger småfisk ved at dykke ned i vandet og fange dem. Herefter sætter isfuglen sig på en sten eller lignende for at give sit bytte et par slag i hovedet, til de er døde. Så opsøg rene søer eller vandløb for at få den helt specielle oplevelse af en isfugl, der enten jager eller flyver gennem luften.

Oplev Danmarks eneste giftige pattedyr

VANDSPIDSMUSEN BRUGER GIFTIGT SPYT TIL AT LAMME SIT BYTTE

På verdensplan findes der meget få giftige pattedyr, men Danmark er bosted for et af dem, nemlig vandspidsmusen (*neomys fodiens*). Med sin 10 centimeter lange og sorte krop med hvid mave gør vandspidsmusen sig til Danmarks eneste giftige pattedyr.

Vandspidsmusen er til at finde ved skov, søer og vandløb, hvor den lever af frøer, mus og fugleunger.

Den fanger sit bytte ved at bruge sit giftige bid. Spyttet lammer byttet, som musen kan spise uden kamp. Giften er ikke farlig for mennesker, så du skal ikke være nervøs, hvis du skulle blive bidt.

Asken springer ud

Normalt forbindes foråret med, at blomster og træer springer ud. Men sådan er det ikke med det grålige asketræ (*fraxinus excélsior*) med de sorte knopper. Det venter helt til juni med at springe ud. Asketræet, med de lysegrønne frugter samlet i store klaser, er gennem tiden blevet forbundet med sagn og milepæle. For eksempel blev nogle af de første flyvemaskiner bygget af asketræ, og ifølge nordisk mytologi blev den første mand, Ask, dannet af asketræet.

Asken er normalt et lyskrævende træ, men kan klare sig flere år i skygge fra blandt andet bøgetræernes toppe. Der kan de stå og vente indtil bøgetræerne vælter, så der gives lys til, at de små fine asketræer kan vokse sig større. Vil du på jagt efter steder, hvor asketræet springer ud, finder du dem bedst i lavninger, hvor jordbunden er fugtig og næringsrig.

Så er det tid til **Naturen Nu** for sommeren. Her kan du læse om et par af de ting, der rører på sig i den danske natur lige nu.

PÅ ET PAR UGER SKIFTER KAMÆLEONEDDERKOPPEN FARVE

Kamæleonedderkoppen skifter farve

Sommeren er over os, og det er den helt perfekte årstid til at gå på jagt i naturen efter smådyr som kamæleonedderkoppen (*misumena vatia*), der er 3-10 mm. Som navnet fortæller, har edderkoppen den helt fantastiske evne til at skifte farve.

Den kan være klædt i farven hvid og bevæge sig fra et hvidt blomsterblad til et gult - og efter et par uger har den skiftet farve, så den matcher den gule farve på blomsterbladet. Det kan umiddelbart gøre den svær at finde, men leder du ved mose, eng og områder med rig urtevegetation, så er du allerede godt på vej.

Verdens Skove indkalder til generalforsamling lørdag den 26. juni 2021

Verdens Skove indkalder til generalforsamling lørdag den 26. juni i Spejdercenter Egebjerg, Tørvelong 22, Egebjerg, 5771 Stenstrup. Selve generalforsamlingen finder sted fra kl. 11.00 til kl. 15.00. Det er som sædvanligt muligt at komme dagen før, fredag den 25. juni fra kl. 16:00 og overnatte til søndag den 27. juni, hvor der vil være mulighed for en fælles gåtur i noget spændende natur.

Dagsorden for generalforsamlingen
lørdag den 26. juni 2021 fra kl. 11.00 - 15.00:

1. **Valg af dirigent og referent**
2. **Formandens beretning**
3. **Godkendelse af regnskab**
4. **Valg af formand**
5. **Valg af næstformand**
6. **Valg af øvrige 5 bestyrelsesmedlemmer og 5 suppleanter**
7. **Forslag til vedtægtsændringer**
8. **Bestyrelsen præsenterer oplæg til ny foreningsstrategi til drøftelse og vedtagelse**
9. **Indkomne forslag**
10. **Eventuelt**

Praktisk information

Hytte:
Egebjerghytten

Adresse:
Spejdercenter Egebjerg, Tørvelong 22, 5771 Stenstrup (Fyn)

Grundet de begrænsninger COVID-19 stadig medfører, er der desværre en risiko for, at vi må begrænse generalforsamlingens fysiske deltagelse, og gøre brug af (delvis) virtuel deltagelse. Vi følger selvfølgelig situationen tæt, og vi vil holde jer opdaterede om evt. restriktioner ifm. afholdelse af generalforsamlingen via mail (snakkelisten) og på vores hjemmeside.

Husk at melde jer til generalforsamlingen på mailen koordinator@verdensskove.org senest tirsdag den 15. juni. På grund af COVID-19 er det ekstra vigtigt, at man melder sig til rettidigt, så vi kan informere de tilmeldte i tilfælde af ændringer som følge af coronasituationen.

Vi arbejder stadig på et spændende og fagligt oplæg - hold jer gerne orienteret på mail for et mere detaljeret program, som vil komme senere.

Yderligere information følger på snakkelister og på vores hjemmeside. Har du tilmeldt dig generalforsamlingen (på koordinator@verdensskove.org), vil vi også sende informationer om det fulde program for resten af weekenden, når det falder på plads.

Pris:
Deltagelse på generalforsamlingen er gratis for medlemmer, men der opfordres til frivillig brugerbetaling til dækning af udgifterne. Ikke-medlemmer kan deltage i weekenden for 500 kr.

Tilmelding:
Sker til koordinator@verdensskove.org senest den 15. juni.

Husk at oplyse:
- Hvilke dage du/I deltager og også tidspunkt, så vi ved, hvad vi skal købe ind til
- Hvor mange I deltager af voksne og børn
- Om du/I er vegetar, veganer eller har madallergi
- Om du kan lægge bil til og tage nogen med
- Om du medbringer noget specifikt (underholdning, indslag osv.)

Husk:
Lagen til madras og sovepose/dyne samt kontanter til betaling af drikkevarer.

Indkomne forslag skal være bestyrelsen (sabrinacini01@gmail.com) i hænde senest fredag den 4. juni.

Vi ser frem til at se jer alle sammen!

Vil du være **frivillig?**

Brænder du for en rig skovnatur? Synes du også, at skoven og naturen har alt for lidt plads? Både i Danmark, i vores bevidsthed og i verden? Så er det måske noget for dig at blive frivillig i Verdens Skove.

Skoven har altid brug for flere dedikerede hænder. Så hvis du kunne tænke dig at dedikere din tid til frivilligt arbejde i Verdens Skove, så læs med her.

Som frivillig arbejder du for den gode sag med at sætte skoven på dagsordenen i forskellige sammenhænge. Det kunne være ved at arrangere kampagner, events, fundraising, skrive artikler eller lave politisk arbejde og meget mere. En stor del af Verdens Skoves politiske og oplysende arbejde drives af frivillige ildsjæle. Alt sammen i kampen for at bevare verdens skove.

Vi frivillige er organiseret i forskellige tema- og lokalgrupper. Vi arbejder allesammen for den samme sag, men indenfor forskellige emner. Så hvad enten du er miljøaktivist, dokumentarist eller bare elsker skoven, så er der næsten stensikkert noget, du kunne finde interessant.

Vi har lokalgrupper i **Aarhus**, **Odense** og **København**. Her arrangerer vi aktiviteter, events, skovoplevelser og meget mere. Derudover arbejder vi i temagrupperne, der beskæftiger sig med emnerne Klima, Global Biodiversitet, Dansk Natur, Biomasse og FSC/CSR.

Hvis du endnu ikke er helt overbevist om, at dette er noget for dig, så hold øje med vores halvårlige introduktionsmøder, hvor du kan få meget mere at vide. De vil blive annonceret i vores kalender på hjemmesiden og på FB. Men er du allerede overbevist og kan slet ikke vente med at komme i gang, så skriv til **info@verdensskove.org** og skriv gerne hvilken gruppe, du helst vil sættes i kontakt med.

Du kan læse mere om, hvad de forskellige grupper beskæftiger sig med på vores hjemmeside, hvor du også kan finde direkte kontaktpersoner:

www.verdensskove.org/stot-os/bliv-frivillig

Temagrupper

Klima · FSC/CSR · Dansk Natur · Global Biodiversitet · Biomasse

AFSENDER: VERDENS SKOVE, KLOSTERGADE 34, 8000 ÅRHUS C

POST
PP DANMARK
ID: 46800
SORTERET MAGASINPOST

VERDENS SKOVE .ORG
HVAD VIL DU GIVE VIDERE?